

МЕТОДИКА РОЗРОБКИ ВИХОВНОГО ЗАХОДУ З УРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНИХ ВІДМІННОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

1. Особливості методика гендерного виховання.
2. Характеристика форм і методів розробки та проведення виховних заходів з урахуванням гендерних відмінностей молодших школярів.
3. Методика проведення виховних заходів з урахуванням гендерних відмінностей молодших школярів.

СТРАТЕГІЯ

упровадження гендерної рівності та недискримінації

у сфері освіти «Освіта: гендерний вимір – 2020» (18 липня 2016 р.)

Мета Гендерної стратегії – забезпечити комплексне впровадження гендерної рівності та недискримінації до вітчизняної системи освіти та визначити шляхи спрямування розвитку освіти на системне дотримання гендерного підходу, що забезпечуватиме відповідність вітчизняної освіти світовим демократичним засадам.

Забезпечення реалізації Гендерної стратегії здійснюватиметься досягненням таких стратегічних цілей:

- комплексне впровадження принципів гендерної рівності та недискримінації до освітніх регуляторно-нормативних документів;
- удосконалення організації та змісту навчально-виховного процесу на засадах гендерної рівності та недискримінації;
- формування професійної спільноти фахівців із питань гендерної рівності та недискримінації.

Реалізація гендерної стратегії полягає у внесенні пропозицій щодо коригування нормативно-правової бази освітньої сфери відповідно до висновків проведеної гендерної експертизи.

Шляхом удосконалення стандартів освіти шляхом уведення до них гендерної складової.

Державний стандарт дошкільної освіти:

Базовий компонент: уведення до інваріантної (освітні лінії: «Особистість дитини», «Дитина в соціумі», «Дитина у світі культури», «Гра дитини») та варіативних (на розсуд ДНЗ) складових змісту дошкільної освіти гендерного чинника (гендерна компетентність).

Державний стандарт загальної початкової освіти та Державний стандарт базової та повної середньої освіти (уведення до «Загальної частини» понять “гендерна компетентність”, “гендерна культура”, “гендерний підхід”; системне впровадження гендерної складової до змісту таких освітніх галузей: «Мова і література», «Суспільствознавство», «Мистецтво», «Природознавство», «Технології», «Здоров’я і фізична культура» тощо).

Стандарти професійно-технічної освіти (за професіями): уведення до змісту стандарту професійно-технічної освіти гендерного чинника (“гендерний підхід”, “гендерна компетентність”, “гендерна культура”, тощо).

Стандарти вищої освіти (за спеціальностями): включення (де можливо) “гендерної компетентності” до стандартів вищої освіти. Обов’язкове включення “гендерної компетентності” до стандартів вищої освіти за спеціальностями галузі знань 01 Освіта.

Стратегічна ціль 2. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА ЗАСАДАХ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ТА НЕДИСКРИМІНАЦІЇ

Включення гендерного виховання до пріоритетних завдань виховної роботи закладів дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти;

здійснення заходів гендерночутливого виховання дітей, юнацтва і молоді задля формування особистісної і колективної гендерної культури, розвитку критичного і аналітичного мислення, навичок публічного виступу як важливого компоненту самопрезентації та розвитку особистості й активізації молодіжної ініціативи з застосуванням недискримінаційної комунікації, заснованій на принципі гендерної рівності як основи реалізації прав людини.

Так, нашу увагу привернула методика гендерного виховання, запропонована С. Вихор, яка спрямована на формування в учнів гендерної вихованості, у межах якої гендерне виховання розглядається як неперервний педагогічний процес, що «не має завершених часових меж, а переходить з однієї стадії в іншу, що спрямовується на усвідомленні учнями цінності кожної статі, взаємодії на засадах гендерної рівності, власної гендерної ролі, пом'якшенні гендерних стереотипів». Під гендерною вихованістю учнів автор розуміє результат засвоєння ними знань, цінностей і понять у напрямку формування їх власного ставлення до міжстатевої взаємодії, додержання принципів гендерної культури демократичного суспільства та усвідомлення гендерних стереотипів, що забезпечує успішність взаємодії на засадах гендерної рівності. У структурі цього феномена виділяються три компоненти:

- когнітивний, спрямований на формування переважно статевої самосвідомості учнів на підставі уявлень про себе як представників певної статі, змісту гендерних ролей та функцій гендерних стереотипів, відмінностей жіночої і чоловічої особистості;
- емоційно-ціннісний, що зумовлює усвідомлення учнями «переваг та вад» певної статі шляхом поваги до своєї статі, визнання пріоритету загальнолюдських цінностей і рівних можливостей для осіб різної статі, орієнтації на партнерські взаємини і егалітарний шлюб;
- поведінковий, що зумовлює реалізацію засвоєних моделей виконання гендерних ролей у власному житті шляхом тренінгу відповідних дій у нетипових для статі видах діяльності, тренування у проявах поваги до іншої статі та адекватному міжстатевому спілкуванні.

При цьому за еталон ефективності гендерного виховання прийнято достатній рівень сформованості гендерної вихованості учнів, який характеризується їх ґрунтовною обізнаністю з провідними гендерними поняттями (гендер, стереотип, гендерна рівність і т. ін.), а також із правилами міжстатевої взаємодії, виявленням постійної уваги і поваги до представників іншої статі, не принижуючи власну, орієнтацією на партнерські стосунки, вияв

толерантності, самоорганізації і саморегуляції поведінки, прагнення до реалізації власних здібностей. Цього, за апробованим С. Вихор методичним інструментарієм, можна було досягти за таких педагогічних умов: орієнтація в гендерному вихованні на принципи особистісно зорієнтованого підходу; стимулювання виявів гендерної чутливості вчителів, учнів і їхніх батьків; проведення гендерного аналізу змісту навчально-методичної літератури; запровадження факультативного спецкурсу «Гендерні стереотипи».

Особливу ефективність при реалізації цих умов виявили активні та інтерактивні методи і форми гендерного виховання (диспут, рольові ігри, кейс-стаді, мозковий штурм, метод вільних асоціацій і евристичних завдань), а також засоби етнопедагогіки. Їх використання здійснювалося на підставі додержання принципів гендерної педагогіки, конкретизованих автором на підставі класифікації загальнопедагогічних принципів виховання, запропонованих М. Фіцулою. Серед них принципи, які орієнтують професійну діяльність педагога на:

- цілеспрямованість гендерного виховання, що передбачає досягнення школою політики рівних можливостей для обох статей;
- зв'язок гендерного виховання з життям, перспективою побудови демократичного суспільства, цінністю якого є всебічний розвиток здібностей і талантів кожної особистості, її творча самореалізація в усіх суспільних сферах, незалежно від статі;
- єдність гендерної свідомості і поведінки, оскільки гендерна рівність існуватиме за умови, що кожен член суспільства, незалежно від віку і статі, діятиме на засадах взаємоповаги, взаєморозуміння, егалітарності;
- диференційований й індивідуальний підхід до учнів, що передбачає вимогу коректно діагностувати гендерні особливості хлопців і дівчат, ураховуючи їхні особливості й рівень розвитку інтелектуальної, емоційної, мотиваційної й духовної сфер особистості;

- поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю учнів, що вимагає створення педагогічної взаємодії на засадах особистісно зорієнтованого підходу;
- єдність педагогічних вимог сім'ї, школи і громадськості шляхом залучення учнів до активної суспільно корисної діяльності, що передбачає пом'якшення і подолання застарілих гендерних стереотипних уявлень всіх агентів гендерної соціалізації.

Загалом, узагальнюючи результати дослідно-експериментальної роботи із запровадження авторської технології гендерного виховання, С. Вихор підкреслює, що з метою досягнення найкращих результатів гендерного виховання слід, у першу чергу, значно підвищити гендерну грамотність педагогів і керівного складу школи, а також їхню професійну компетентність щодо реалізації принципів гендерного підходу в освіту, формувати в них позитивне ставлення до гендерної теорії, прищеплювати навички пом'якшення гендерних стереотипів, які транслиуються ЗМІ, уникати вияву ними елементів сексизму в професійно-педагогічній діяльності і спілкуванні, а також будь-яких видів насилля. Цей висновок для нас мав дуже велике значення, оскільки підтверджував актуальність запропонованої нами проблеми, пов'язаної з розвитком професійної компетентності педагога з гендерного виховання учнів. Зазначимо, що ще одним прикладом авторської технології гендерного виховання, на нашу думку, може слугувати технологія формування гендерної культури студентів, запропонована П. Терзі. При цьому автор визначає гендерну культуру як індивідуальну характеристику особистості, як особливий спосіб оформлення нею своєї життєдіяльності, зумовлений прагненням до максимальної реалізації своїх сил і здібностей як представника певної соціальної статі, що виявляється через комплекс відповідних інтелектуальних, ціннісно-змістових і поведінкових характеристик, заснованих на знанні основ гендерної теорії, розвитку духовних потреб, інтересів і смаків, що визначають вибір адекватної стратегії гендерної ідентичності, засвоєнні цінностей, норм і правил статево-рольової

поведінки в соціальній, професійній і побутовій сферах життєдіяльності, що відповідає принципам гендерної рівності і демократії.

вчення впливу основних чинників гендерної соціалізації на учнів початкової школи засвідчує, що їх знання про взаємини хлопчиків і дівчаток обтяжені гендерними стереотипами. До таких чинників належать: родина, школа, однолітки, дитяча література, засоби масової інформації. Настанови і стереотипи формуються в молодших школярів через: традиційні відносини подружжя (соціальна реальність полягає в дихотомії виховних обов'язків батька й матері); усталені шкільні правила (неоднакові навчально-педагогічні вимоги до дітей різних статей); стосунки з однолітками («болісне» ставлення дітей до власної ідентифікації, особливо хлопчиків); трансляцію гендерних конфігурацій героїв (казкові канони героїнь-жертв і героїв-визвольників); розважальну сферу (комерційні рекламні кінофільми, ролики зі змістом інформації про «світ жінок» і «світ чоловіків»).

Гендерне виховання як процес передбачає досягнення певного стану сформованості особистісних характеристик дітей, що визначаємо як гендерну вихованість. Під гендерною вихованістю розуміємо результат засвоєння егалітарних цінностей, повагу до особистості незалежно від статі, протидії гендерним стереотипам, розвитку здібностей до самореалізації кожного, оволодіння навичками партнерства та взаємозамінності.

II. Наведемо деякі з заходів.

Класний куточок «Корисно, цікаво!»

Цей куточок являє собою настінний класний стенд з постійно оновлюється інформацією. Тут представлені корисні поради для хлопчиків і дівчаток, рубрика «Це цікаво», а також різні пам'ятки. У рубриці «Корисні поради» можуть бути представлені різні прості рецепти для дівчаток, господарські хитрощі, поради по догляду за собою. У рубриці «Це цікаво» ідеї для рукоділля, тексти пісень, а також розповіді про дівчаток-героїв, різних досягненнях. Для хлопчиків це можуть бути спортивні поради, ідеї в

скарбничку «юний майстер», новини про відкриття, спортивних перемогах, експерименти.

Дівич-вечір «Поділись зі мною, мама!»

Вечір у колі мам, питання, відповіді та нові вміння. Це вечір для дівчаток і їх мам. Часто мамам не вистачає часу, щоб приділити його своїм дочкам, поговорити по душах, про своє, жіноче, відповісти на їх питання, згадати себе в їхньому віці, дати необхідні поради, передати свої вміння або разом чогось навчитися. Цей захід ідеально підходить для всього вищепереліченого. Дівич-вечір цікавий ще й тим, що це своєрідне «жіноче об'єднання», не тільки донька і мама, а всі дівчатка класу і їх мами. Отримати відповіді, вміння можна від усіх. Так само захід проходить у неформальній обстановці, дружній атмосфері, в якій на час стираються границі між дорослим і дитиною, що допомагає позбутися від страху задати питання, збентеження перед дорослим, створює атмосферу довіри. Газета «Жони-мироносиці» Цю газету можна скласти разом хлопчиків з дівчатками до 8 березня. Так само вона була б корисна і батькам, як подарунок на стенді в жіноче свято. В газеті необхідно висвітлити жіночий образ: на прикладі святих жінок, жінок-героїв, видатних жінок, заслужених мам.

Цикл виховних заходів включав в себе також ***етичні бесіди на теми:***

- Що таке сім'я?
- Обов'язки членів родини.
- Обов'язки батьків (продовження роду, виховання дітей).
- Чоловічі і жіночі ролі в сім'ї та суспільстві.
- Особливості хлопчиків і дівчаток.

Дані бесіди були спрямовані на те, щоб дати дітям уявлення про диференціацію чоловічої і жіночої діяльності, обов'язки кожного члена сім'ї, взаємодопомоги, правила культурної поведінки хлопчиків і дівчаток у суспільстві.

В ході проведення занять слід **використовувати методи, що формують уявлення дітей про відмітні ознаки в поведінці хлопчиків і дівчаток**, такі як:

- метод проблемних ситуацій,
- метод прогнозування ситуацій.

В основу бувають реальні життєві ситуації, поведінка оточуючих людей і самих вихованців. Учитель характеризує вчинки, які дитина здійснювала або спостерігала. Подібні характеристики формують у дітей об'єктивність в оцінці подій, допомагають дитині орієнтуватися у тих чи інших ситуаціях і діяти відповідно до правил моральної поведінки.

Широке **використовували читання творів художньої літератури**, на яких давали характеристики героям: Попелюшку, Іван-Царевич, сестричка Оленка і т. д., порівнювали поведінки героїв з поведінкою дітей в аналогічних ситуаціях, ігри-змагання «Хто скаже більше компліментів?», «Назви чоловічу професію» і т. д.

III.

«*Знову 1 вересня*. Просто, жах! Яку ж першокласницю вибрати для проведення ритуалу з першим дзвінком? Ця така гарненька! А за цих просили... Що ж робити?» — як завжди думала я перед цим прекрасним, але для відповідальних за його проведення — дуже нервовим святом.

Поділившись своїми хвилюваннями з подругою, почувала від неї здалося мені тоді дивним пропозицію: «А може, нехай хлопчик-першокласник подзвонить? Або декілька дітей, якщо дзвіночки є? Адже це просто стереотип, що повинна дзвонити дівчинка, що сидить на руках у старшокласника. Може, пора щось міняти?».

— Подумай сама, — бачачи, що я мовчу, продовжувала подруга. — Він несе її — таку маленьку, слабеньку... А що бачать глядачі: дисципліна (дзвоник як початок занять — її символ) — це доля дівчинки, але хлопчик все одно «крутіше»: у його руках — все, включаючи саму дівчинку, захоче — буде на руках носити, а ні — так...

«Дурниці все це!» — подумала я, і на те питання було закрито. Але 1 вересня пролетіло, а думка про те, що шкільні виховні заходи можуть транслювати стереотипи і сприяти гендерній нерівності, засіла в мені скалкою.

Наприклад, ми готуємо свято, присвячене перемозі над фашизмом. У сценарії «звучить» чоловік-переможець, чоловік-захисник, чоловік-герой... Дітвора запитує: чому так мало говорять про захисниць, переможниць, хіба їх не було? Чому якщо жінки, то неодмінно трудівниці тилу, вдови або — навпаки — щасливиці, дочекалися з фронту своїх чоловіків? Ось ще питання: «Жінок нагороджували званням Героя Радянського Союзу, але ж вони ж — героїні!», «Чому є медсестри та медбрати, а могили бувають тільки медиками? Адже так багато полягло на полях бою сестер!».

При складанні кожного сценарію слід пам'ятати і про учасників, і про учасниць свята, намагалася міркувати, не закладені в тому чи іншому заході стереотипні образи, протиставлення чоловіків і жінок, гендерна нерівність?

А адже таке — суцільно і поруч! Часто зі сцени звучить: «Випускники, вам слово!». Виходить, або випускниці на вечорі відсутні, або слово їм не годиться! І десь між рядків тим же дрібним шрифтом можна прочитати щось таке: «Випускник — ти справжній господар життя, перед тобою всі дороги відкриті, а тобі, люба випускниця, головне — вдало вийти заміж!».

— Які свята люблять відзначати діти в школі?

— Найкращий відпочинок для мене — це Новий Рік. Під час свят завжди має бути що-небудь смачненьке, якісь цікаві декорації всюди, перегляд мультиків. Ще можна придумувати свої, тобто тільки шкільні свята, наприклад, Піжамний день. У цей день всі, включаючи директора, повинні приходити в школу в піжамах. Це буде весело!

Дивно, але таку очевидну несправедливість усунути виявилось досить проблематично, адже нерідко на випускних вечорах присутні «високі гості», а тому сценарії проходять «жорстку цензуру». На щастя, у випадку з першокласниками та першокласницями андроцентризм виправити куди

легше: навіть святкові стрічки ми стали замовляти окремо для тих, і для інших, і це вже не викликає непорозумінь.

Але спочатку, готуючи заходи «по-новому», натрапляють на нерозуміння колективу, опір адміністрації — були майже «військові» дії в адресу педагога і відповідна «партизанщина», але потроху до цього звикають, оскільки свята навіть «зовні» стали цікавіші, креативніші, різноманітніші. Особливо запам'ятався такий випадок: наближалось 8 березня, всі чекали цілком традиційного концерту з «жіночої начинкою», а побачили уявлення про справжню історію виникнення свята — ніхто нікого не вітав, зате діти роздавали в залі листівки (стилізовані під прокламації столітньої давності — з описом реальних історичних подій) і проголошували гасла про рівні можливості для жінок. Батьки, не кажучи вже про трудовий колектив, випробували культурний шок. За святковим столом висіло незручне мовчання, а мене, головну «революціонерку», потім довго всі цуралися.

Але минув деякий час, і укинуте «насіння» дало перші сходи: мої колежанки стали думати, ставити питання, і життя в школі потихеньку почала змінюватися — з'явилися бейджики «черговий» і «чергова», шкільна «наочність» стала гендерочутливою, не почувеш тепер і апеляцію до статі дитини внаслідок того або іншого його проступку. Але роботи все одно ще дуже і дуже багато.

Щоб якось систематизувати та полегшити завдання, слід розробляти для себе свого роду план переходу на новий гендерочутливий рівень підготовки і проведення виховних заходів.

З чого почати?

Часто діти просто не знають історії якоїсь дати і не розуміють, що ж, власне кажучи, святкуємо? Адже 8 березня — це зовсім не «день всіх жінок», а день боротьби жінок за рівноправність — вловлюєте різницю? Виходить, зазвичай всі вітають жінок з тим, що вони ... жінки, та ще й бажають «ними завжди залишатися» («незважаючи ні на що!»), а це, ймовірно, означає не

помічати навколо змін, що відбуваються, тримаючи себе в узді «домострою» і патріархату. І адже як важливо в цей світлий день згадати, що коли-те саме 8-го березня було закладено одну з «цеглинок» тієї гендерної рівності, до якої прагне світ.



Тому потрібно проводити в школі підготовчі бесіди і навіть виховні години, де говорилося б про історію свята, пропонувати подумати над більш адекватними формами його проведення і обговорити сам сценарій: що в ньому необхідно врахувати і яких помилок уникнути.

Найцікавіше у підготовці гендерочутливого виховного заходу — це, мабуть, зовнішнє оформлення (тематична «наочність», прикраса залу, мультимедійні презентації тощо), а найскладніше — музичний супровід. В дитячих піснях хлопчики і дівчатка постають якимись дуже вже однобокими і стереотипними (одним притаманна активність, навіть героїзм, інші — відомі, інфантильні), але ж тексти пісень можна переробляти, представляти їх у жартівливому стилі, як іронічно обігравати. Діти навіть віршуванням захопилися, тільки б нікого не забути, не дискримінувати, не образити.

Коли ж свято закінчується, потрібно збирати відгуки про нього, думки, що вийшло, стало знахідкою, а що не було зрозуміле глядачами. Такі заходи готуються вже з урахуванням зроблених висновків. І все вийде. І у вас вийде! Просто не може не вийти, інакше ви б не працювали в школі!

Ось деякі ідеї і навіть, можливо, «ноухау», які можуть бути успішно привнесені в традиційний хід проведення низки шкільних виховних заходів, зробивши їх незвичайними, гендерочутливими.

Розглянемо ті, де гендерний контекст найбільш очевидний і в більшій мірі акцентується увага на нібито величезній дистанції між чоловіками і жінками, відтворюється гендерна нерівність.

День Знань (1 вересня)

У цей день ми вітаємо всіх! Основні ритуальні моменти:

Давати дзвінок може, наприклад, група учнів (спробуйте зробити цікаву композицію, залучаючи деяких педагогів і батьків). Таким чином, у дітей формується почуття, що не на словах, а на ділі ми всі — одна дружна сім'я.

Як варіант, можна взагалі відмовитися від проходження з дзвінком по майданчику, нехай він просто прозвучить на шкільному подвір'ї — теж цілком ефектно! Або нехай всі першокласники подзвонять по черзі!

Традиційний внесення прапора школи або ж підняття державного прапора (що зазвичай робить хлопчик — і цим асоціюється з державною владою, престижною управлінською діяльністю, а дівчинка просто «є», супроводжує прапорonosця) можна легко замінити на загальну активну участь.

При виборі дітей для участі в цих ритуалах, можна відштовхуватися від успішності дитини, спортивних, організаторських, волонтерських та інших досягнень. Але цей вибір має бути максимально очевидним і, бажано, оприлюдненими.

Все сказане в рівній мірі відноситься і до ритуалу останнього дзвоника.



Випускний вечір

Йдучи від традиції, як варіант, на випускному вечорі можна запропонувати альтернативу набившему багатьом оскому вальсу. Наприклад, станцювати флеш-моб: і сучасно, креативно! Старшокласники (саме хлопчики), можливо, візьмуть участь у такому дійстві набагато охочіше, ніж у вальсуванні.

Заходи військово-патріотичного циклу

При підготовці свят українського козацтва («Посвята в козачата», «Козацькі ігри») роль жінки незаслужено зводиться до слухняною охоронниці сімейного вогнища, такої собі «берегині» (до речі, цей надто «заїжджений» в освіті образ в традиційній українській культурі насправді означав істоту жіночої статі, живе у річкових берегів; відому зараз інтерпретацію йому надали лише у 80-х роках минулого століття — ймовірно, просто саме слово сподобалося).

Так, раніше серед козаків не було жінок, і про це необхідно розповідати дітям, але неодмінно пояснюючи, чому колись було так, а зараз вже так бути не може, і що зовсім не обов'язково сліпо переносити традицію в сучасне життя, приймати «козацькі» моделі поведінки «за чисту монету», як сигнал до

дії, адже ми, того не помічаючи, перенесемо на сьогоднішній день не зовсім доречні, а нерідко й відверто дискримінаційні історичні анахронізми.



Проведення таких свят, як День Козацтва, День Збройних сил України, День Захисника Вітчизни слід здійснювати у два етапи:

I — підготовчий: наприклад, на класних годинах попередньо знайомлювати учнів з історією цих дат, підкреслювати, що бажання любити, берегти, захищати свою Батьківщину повинне бути у кожної людини (на жаль, нерідко спостерігається, що в рамках даних заходів дівчанка перебувають на других ролях, не бачучи себе у військово-патріотичної тематики — «вона ж для хлопчиків»). Тому дуже важливо підбирати кожне слово у сценарії, контролювати контекст наочності, символіки, оформлення залу — ніде не повинно бути й натяку на гендерну асиметрію.

II — спортивний та розважально-інтелектуальний: проводяться естафети, конкурси, вікторини, в яких мотивуються (і досить успішно) беруть участь усіх бажаючих.

Головне — не боятися дати дітям можливість показати (в першу чергу, один одному), що патріотизм, насправді, на підлозі-то не прив'язаний. Такі свята дуже об'єднують дитячий колектив, виховують почуття взаємодопомоги і підтримки, а головне — протистоять штучного відокремлення дівчаток від хлопчиків, їх поляризації!

9 травня

Це досить складний, з точки зору гендерного виховання, свято. Ми вшановуємо ветеранів війни, вшановуємо пам'ять полеглих на полях битв. І оскільки історично війна була «чоловічою роботою», саме їм — чоловікам, які перебували на передовій, дістається вся увага та шана.

Перше, що варто зробити, це спробувати відновити історичну справедливість! Чимало жінок воювало на тій же передовій, виконуючи найскладніші доручення, здійснюючи подвиги! А хіба була б перемога без їх праці в тилу — адже фронт залишився б тоді практично без підтримки, промисловість точно б завалилася! Це була перемога всього народу, однак підноситься вона, в основному, як «чоловіче» досягнення, нехай навіть вголос про це і не говориться! Давайте піднінемо історичні факти про ролі жінок у тій війні і розповімо про це дітям!

Добре б використовувати це свято, щоб поміркувати разом з дітьми про те, з-за чого взагалі починаються війни та інші схожі конфлікти, яке поведінка цьому сприяє? Чому їх починають і ведуть, як правило, чоловіки? Потрібно постаратися пояснити, що така традиційна «чоловіча агресія» закладена не природою, а сформована культурою. Саме ми, будучи батьками або просто близькими людьми, даруємо хлопчикам іграшкову зброю і солдатиків, «закриваємо очі» або навіть підтримуємо моделі поведінки, пов'язані з відвертою напористістю або навіть ризиком для свого і чужого здоров'я, життя («Ну, він же все-таки хлопчик!», «А тобі слабо?..»).



Кожен раз при організації даного заходу мене не полишає думка: а що, якщо назвати це свято Днем Миру і кардинально по-іншому відзначати його? Вчити дітей берегти свою планету, розповідати, що війна — це погано, і все потрібно вирішувати мирним шляхом, вводити в сценарій сучасні дії в ім'я миру на Землі (наприклад, початок може бути присвячено Другій світовій війні, а далі б розповідалося про сучасній боротьбі за мир, свободу, рівність, незалежність). Таким чином, ми не тільки вшануємо пам'ять загиблих у тій війні (ратуючи за те, щоб вона не повторилася знову, навчаючи цієї простої істини дітвору), але і здійснимо, кажучи науковою мовою, деконструкцію загальноприйнятих гендерних сценаріїв і стереотипних поведінкових моделей.

8 березня

Найскладніше при організації та проведенні цього заходу — відмовитися від давно усталеного «алгоритму» його святкування. «Хоч на один день відчутти себе жінкою!» — для багатьох звучить заманливо, чи не так? Не знаю як вам, а мені б хотілося відчувати себе людиною, причому завжди, а не один раз в році і у вигляді винятку, ласку. Хочете того ж — тоді за справу!



Якщо задатися метою повернути дати справжній історичний зміст – боротьба жінок за рівноправність, то при складанні сценарію корисно ознайомитися з тим, що вже зроблено на цьому терені, які українські і міжнародні організації займаються даною проблемою, чого вони досягли.

Все це можна представити у цікавій ігровій або театралізованій формі, у вигляді вікторини і навіть КВК. «На ура» йдуть сценки, де обігрується сама проблемна суть свята. Наприклад, можна показати сім'ю, де чоловік вітає з ранку дружину, після чого укладається на диван і дивиться телевізор, в той час як дружина порається по господарству.

«Діти, а хочете знати, чому так буває?» — задається питання залу і уявна машина часу переносить усіх у минуле, коли наші герої і героїня були ще зовсім маленькими, а їх батьки наполегливо втовкмачували їм «правду» про «чоловіка-здобувача» і «хазяєщі — охоронниці вогнища».

Ще можна запропонувати дітям провести тематичну виставку, зробити своїми руками нову вітальну листівку (в якій спробувати художньо зобразити справжню суть відзначаються дати) або ж створити веб-сторінку, присвячену правам жінок, проблеми гендерної рівності.

Фрагментом тексту тієї самої, згаданої вище листівки може бути:

«Все почалося в березні 1857 року, коли текстильниці Нью-Йорка пройшли «маршем порожніх каструль» по Манхеттену. Вони вимагали

підвищення зарплати, поліпшення умов праці та рівні права з чоловіками. Демонстрацію розігнали, а сама подія стали називати Жіночим днем. У 1908 році вже тисячі жінок вийшли на вулиці Нью-Йорка, вимагаючи, зокрема, виборчого права. У 1910 році в Копенгагені, на Другій Міжнародній конференції жінок-соціалісток Клара Цеткін внесла пропозицію, щоб жінки всього світу вибрали певний день для залучення суспільної уваги до своїх проблем. Цей день (ще без конкретної дати) отримав назву Міжнародний день солідарності жінок у боротьбі за економічне, соціальне і політичне рівноправ'я. Вперше він відзначався 19 березня 1911 року в Німеччині, Австрії, Данії. З 1914 року цей день стали святкувати саме 8 березня. В Російській імперії Міжнародний Жіночий день відзначався щорічно з 1913 року, але за юліанським календарем, тобто не 8 березня, а 23 лютого. В СРСР з 1965 року це свято стало вихідним днем. У 1977 році ООН прийняла резолюцію, закликавши всі країни проголосити 8 березня днем боротьби за права жінок — Міжнародним жіночим днем. Сьогодні він офіційно відзначається в 30 країнах світу».

День Вчителя

В силу фемінізації вчительської професії, це чудове свято, по суті, перетворився на «8 березня № 2» — вшанування вчительської праці нерідко зводиться до «чисто жіночим» побажань і подарунків, і все це супроводжується «голосіннями» про «тендітні плечі» і «тяжку долю через відсутність удома і на роботі «справжніх мужиків».

Щоб повернути свята його справжнє значення, можна згадати про взаємоспрямованість процесу навчання — від педагога до учениці / учневі і ... назад. Пам'ятаючи вислів Сенеки «Навчаючи інших, ми вчимося самі», а також слова Л. М. Толстого «Виховання дітей є тільки самовдосконалення, якому ніщо не допомагає стільки, як діти», пропонується присвятити свято безпосередньо вчителю як всепроникаючої діяльності. Нехай діти вітають педагогів, а ті — дітей, звучать слова взаємної подяки. Святкові газети і

супровід повинні підкреслювати ключову ідею: всі ми один одного чогось вчимо.

Конкурси

Проводячи конкурси краси, в яких традиційно беруть участь тільки дівчата, нерідко можна почути від хлопчиків: «Чому якщо конкурс для хлопчиків, так обов'язково прояв силових або інтелектуальних здібностей, а якщо для дівчаток — так це краса, грація, витонченість?». Відповідь очевидна: «система» хоче відзначити тих, хто найкраще розвинув в собі необхідні гендерному режиму «портрети».

Зрозуміло, такі заходи несуть колосальне обмежувальне, дискримінаційне вплив.



Ось одна з ідей зробити загальний конкурс дитячих досягнень. Назвати його можна як завгодно, головне, щоб все в рівній мірі отримали можливість проявити свої таланти і здібності. Завдання, залежно від віку дітей, можуть бути, наприклад, такими:

- «Візитка» — підготувати коротку розповідь про себе;
- «Лист» — написати на форматі А3 і красиво оформити лист, адресований близькій людині;
- «Акторська майстерність» — підготувати і інсценізувати уривок з літературного твору;
- «Вокал або танець» — підготувати виступ в цих жанрах;

- «Мода» — створити різні елементи одягу з матеріалів, що звичайно не використовуються в кравецькому справі (сміттєві пакети, одноразові стаканчики, туалетний папір, сітки тощо);
- «Інтелектуал-шоу» — конкурсні інтелектуальні завдання різного ступеня складності;
- «Кулінарні шедеври» (як варіант — «Перукарське мистецтво») — на очах у публіки потрібно приготувати і красиво представити оригінальне блюдо (незвичайну зачіску).

Було б здорово, якби знайшлася можливість заохотити абсолютно всіх учасників! Як би не виступили діти — це вже Велика Перемога!